

Politinių priemonių veiksmingumas didinant jaunų žmonių užimtumą

Santrauka

Įvadas

Jaunimo nedarbas Europoje labai didelis; 2011 m. Europos Sąjungoje darbo neturėjo apie 5,5 milijono jaunų žmonių. Tai sudarė 21,4 proc., bet nedarbo lygis dar augo ir pirmą 2012 m. pusmetį pasiekė 22 proc. Nors įvairiose valstybėse narėse padėtis labai nevienoda, daugelyje Europos šalių nuo ekonominio nuosmukio pradžios nedarbo lygis išaugo dvigubai ar net trigubai. Šiandien Europoje dirbančių jaunų žmonių yra 3,4 milijono mažiau nei buvo 2007 m. Taigi, jaunimo nedarbas šiandien yra vienas didžiausių iššūkių Europoje.

Todėl daugelis Europos valstybių narių imasi veiksmų, siekdamas skatinti šiai amžiaus grupei priklausančių asmenų dalyvavimą darbo rinkoje. Jos įgyvendina įvairias jaunimo užimtumo politikos kryptis, kurios lengvina jaunimo kelią per mokymąsi į darbo rinką ir sprendžia tokias įvairias problemas kaip ankstyvas mokyklos metimas, perėjimas iš mokyklos į darbo pasaulį ir įsidarbinimo gebėjimų ugdymas. Bet koks yra tokių politikos kryptių veiksmingumas? Kokios jų stipriosios ir silpnosios pusės ir kokia politika leidžia veiksmingai kovoti su jaunimo nedarbu?

Šioje ataskaitoje apžvelgiami dvidešimt penkių kovai su jaunimo nedarbu skirtų politikos kryptių veiksmingumo įrodymai keliose pasirinktose šalyse (AT, FI, FR, HU, IE, IT, ES, SE, JK). Šie duomenys papildomi informacija, gauta pokalbiuose su ekspertais. Bandoma įvertinti tokių priemonių sėkmingumą pagal tai, kas jomis sukurta, jų pasiektus rezultatus ir platesnį poveikį.

Tokiu metu, kai reikalaujama vis didesnės atskaitomybės už viešąją politiką ir mažėja vyriausybės biudžetas, labai svarbu, kad politikos vertinimas sudarytų neatskiriama jos įgyvendinimo dalį. Šis tyrimas – vertingas indėlis į diskusijas, kaip susidoroti su augančiu jaunimo nedarbu Europoje.

Politinės aplinkybės

Iš pradžių, reaguodama į augantį jaunimo nedarbą, Europos Komisija visą dėmesį skyrė pastangoms įgyvendinti svarbiausią ES 2020 iniciatyvą „Judus jaunimas“, kuria siekiama „atskleisti visų jaunų žmonių gebėjimus“, suteikiant jiems kokybišką išsilavinimą ir išsimokslinimą, galimybes sėkmingai integruotis į darbo rinką ir didesnio judumo galimybes. Tuo pat metu integruotose „Europa 2020“ ekonomikos ir užimtumo politikos gairėse, paskelbtose 2010 m. balandžio mėn., buvo pabrėžta, kad valstybės narės ir socialiniai partneriai „turėtų priimti programas, kuriomis būtų siekiama padėti dabartiniams absolventams rasti pirmąjį darbą arba suteikti tolesnio išsilavinimo ir mokymosi galimybes, įskaitant stažuotes, taip pat greitai reaguoti, kai jaunimas netenka darbo“. 2011 m. jaunimo galimybių iniciatyvos pasiūlyme pabrėžta, jog svarbu mokytis iš šalių, kurios pasiekia gerų rezultatų.

2012 m. užimtumo priemonių pakete „Ekonomikos atsigavimas kuriant darbo vietas“ dar kartą patvirtinta, kaip svarbu mažinti jaunimo nedarbą. Jame taip pat siūloma per kitą programos įgyvendinimo laikotarpį (2014–2020 m.) šiai problemai spręsti daugiau naudotis Europos socialiniais fondais, pavyzdžiui, įgyvendinant jaunimo garantijų iniciatyvą.

Daugelis valstybių narių įgyvendina politikos priemones, kurių imamasi tam tikru metu, kai jaunas asmuo bando pereiti į darbo pasaulį: kai kuriomis priemonėmis stengiamasi paveikti jaunus žmones, kad jie anksti nemestų mokyklos, o kitomis priemonėmis stengiamasi į švietimo sistemą integruoti tuos, kurie jau yra metę mokyklas. Įgyvendinamos priemonės, kuriomis siekiama palengvinti perėjimą iš mokyklos į darbo rinką arba stengiamasi didinti jaunimo gebėjimus įsidarbinti. Taip pat yra priemonių, kuriomis šalinamos įsisenėjusios kliūtys įsidarbinti, su kuriomis paprastai susiduria visi arba tik specialiųjų poreikių turintys jauni žmonės.

Pagrindinės išvados

Šiame tyrime nustatyta, kad valstybės narės įgyvendina labai įvairias kovas su jaunimo nedarbu skirtas priemones. Iš tos įvairovės matyti, kad jaunimas sudaro nevienalytę grupę, todėl reikalingos specialiai konkrečioms jaunimo poreikiams, pasireiškiantiems konkrečiais gyvenimo tarpniais, pritaikytos politinės priemonės. Tyrime nustatyti įvairių priemonių, kurios taikomos jaunimui integruojantis į darbo rinką, privalumai ir trūkumai.

Nustatyta, kad daugumoje ES šalių apskritai trūksta griežto tokios politikos įvertinimo, tačiau reikia pasakyti, kad vertinimo standartai įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi. Maždaug pusėje peržiūrėtų priemonių nėra nustatyta jokių kiekybinių veiklos rodiklių, tokių kaip, pavyzdžiui, programos dalyvių skaičius. Tik trijose priemonėse nurodyti kiekybiškai apibrėžti siektini tikslai, pavyzdžiui, iš naujo į darbo rinką integruotų asmenų procentas. Todėl sunku įvertinti priemonių sėkmę ir veiksmingumą, ypač lyginant jų perspektyvas.

Vis dėlto remiantis esamais vertinimais, politikos dokumentais, administraciniais duomenimis ir informacija, gauta pokalbiuose su suinteresuotaisiais subjektais, šio vertinamojo tyrimo ataskaitoje nurodyta, kad analizuotos jaunimo užimtumo didinimo priemonės veikia palyginti sėkmingai. Tik trijose priemonėse nesurinktas planuotas dalyvaujančių mokyklų ir asmenų skaičius. Kita išvada – taikomos priemonės paprastai pasiekia ir įtraukia tikslinę grupę; to padaryti nepavyko tik dviem iš 19 priemonių, apie kurias turėta informacijos. Tais atvejais, apie kuriuos gauta pakankamai duomenų, galima pasakyti, kad dauguma politinių priemonių pavyko įvykdyti keliamus uždavinius, ir tik keliais atvejais nepavyko ar tik iš dalies pavyko užtikrinti dalyviams norimus rezultatus.

Mažai duomenų gauta apie įgyvendintų priemonių bendrą poveikį apskritai, pavyzdžiui, apie politikos poveikį jaunimo nedarbo lygiui ar socialinei atskirčiai. Dėl nedidelio daugumos taikytų priemonių masto ir kitų veiksnių, tokių kaip makroekonominės aplinkybės, įtakos įvertinti bendrą visuotinį analizuotų politikos krypčių poveikį neįmanoma.

Politikos orientyrai

1. Norint sėkmingai įgyvendinti politines priemones, reikia nurodyti tikslines grupes ir ieškoti naujų būdų, kaip jas pasiekti, pavyzdžiui, kurti gerą savo reputaciją, teigiamo priemonės įvaizdžio produktą ar bendradarbiauti su bendruomenės grupėmis, kurios padėtų pasiekti sunkiai pasiekiamas grupes.

2. Svarbu pažymėti, kad jaunimas yra nevienodai pasirengęs dalyvauti darbo rinkoje, todėl politinėmis priemonėmis reikia stengtis užtikrinti įvairių grupių poreikius, pradėdant paprastais ir baigiant labai sudėtingais.

3. Politines priemones įgyvendina atitinkamas personalas, kurį būtina tam rengti ir remti.

4. Rengiant jaunimą darbo rinkai turėtų būti taikomos ne greitiosiomis sukurptos, o ilgalaikės priemonės, kurios padėtų išugdyti būtinus gebėjimus ir užtikrintų stabilų užimtumą.

5. Sėkminga politika yra tokia politika, kuri užtikrina aukštos kokybės holistinį profesinį orientavimą ir konsultacijas.

6. Jaunimo užimtumo priemonės turėtų būti orientuotos ne į paslaugų teikėją, o į klientą, t. y. jaunas žmones, kurie vieno langelio principu galėtų naudotis tikslingai jiems pritaikytomis patarėjų konsultacijomis.

7. Ekonomiškas būdas politinėms priemonėms įgyvendinti – tarpžinybinis bendradarbiavimas ir visų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas, apibrėžiant konkretų atskirų dalyvių vaidmenį ir atsakomybę.

8. Priemonės, kuriomis siekiama padidinti jaunimo įsidarbinimo gebėjimus, turėtų būti orientuotos į darbo rinkos poreikius, ir jas turėtų remti darbdaviai ir jų atstovai.

9. Į jaunimo nedarbą reikia reaguoti lanksčiai, pritaikant priemones pagal ekonomikos ciklus, tuo tarpu socialinė atskirtis yra struktūrinė problema, ir ją reikia spręsti nuolat.

10. Politikos kūrimui ir vystymui būtina informacija, kuri gaunama vykdant stebėseną ir atliekant vertinimus.

Lygindamos ir analizuodamos patikimus vertinimo duomenis iš metaperspektyvos, valstybės narės ir Europos Sąjunga galės nustatyti geriausią praktiką, pagerinti jaunų žmonių įsidarbinimo gebėjimus bei jų dalyvavimą darbo rinkoje ir galiausiai padėti kiekvienam jaunam žmogui realizuoti savo galimybes.

Papildoma informacija

Visa ataskaita „Effectiveness of policy measures to increase the employment participation of young people“ (Politinių priemonių veiksmingumas didinant jaunų žmonių užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje) skelbiama adresu <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1260.htm>.

Daugiau informacijos kreipkitės į tyrimų vadovą Massimiliano Mascherini e. paštu mam@eurofound.europa.eu